

Nr 467.

Av herr **Karlsson** i Grängesberg, **m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 99, med förslag till lag om kommunalstyrelse på landet m. m.*

Regeringens proposition, nr 99, med förslag om kommunalstyrelse på landet m. m., avser att vara i huvudsak en formell revision av nu gällande kommunalförfattningar. I propositionen säges dock, att på förevarande område flera betydelsefulla frågor av saklig natur ännu äro olösta, och att det därför är att vänta, att, sedan en formell revision företagits, viktiga ändringar bliva erforderliga av sakliga skäl.

Riksdagens beslut om en allmän, i huvudsak formell revision av gällande förordningar om kommunalstyrelse på landet och i stad fattades år 1921. En revision av kommunallagarna borde givetvis omfatta även deras reella innehåll. En revision som den nu föreslagna kommer säkerligen att bli ett klavbindande av de sakliga frågorna och kommer att försvåra en nyorientering av reell innebörd för årtionden framåt. Vi anse därför att en allmän revision, som omfattar både de formella och de sakliga frågorna, bör komma till stånd.

En sådan revision av kommunalförfattningarna bör givetvis gå efter den linjen, att den kommunala självbestämmanderätten helt genomföres. Bestämmelserna om, att kommunernas beslut i vissa fall skall underställas Konungens prövning och fastställelse, måste utrensas ur lagen. Likaså bestämmelserna om att länsstyrelsens godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt vissa beslut. Stadgandet om, att två tredjedels majoritet erfordras för vissa frågor avgörande är också en onödig åtstramning i beslutanderätten och detta stadgande bör avföras ur lagen.

Beträffande kapitlet om uttaxering och uppbörd har regeringen föreslagit bestämmelser, som gå i klart reaktionär riktning. Sålunda föreslås en skärpning av påföljden för underlåtenhet att i rätt tid erlägga förfallna utskylder. Den nu utgående uppbördsprovisionen är fastställd till 3 öre per krona. Nu yrkas i regeringsförslaget, att denna provision skall höjas till 6 öre per krona, när beloppet överstiger 25 kronor. Det blir de fattiga, vilka ha svårt att i rätt tid kunna inbetala de påförda utskylderna, som komma att drabbas av denna

skärpta straffpåföljd och varje förslag om höjning av uppbördsprovisionen måste därför på det bestämdaste avvisas.

Vid en revision av kommunalförfattningarnas reella innehåll böra givetvis rösträttsbestämmelserna radikalt ändras och rösträtts- och valbarhetsåldern fastställas till fyllda 20 år. Bestämmelserna om, att en stad eller landskommun vid val av fullmäktige kan uppdelas i flera valkretsar, bör utgå ur lagen. Fattigvårds- och utskyldsstrecken måste helt borttagas. Det är en orättfärdig bestämmelse, då en fattig arbetare, som har stor familj och som i indirekta skatter betalat mellan 100 och 200 kronor per år, skall berövas sin rösträtt, därför att han icke mäktat betala en skattsedel på några få kronor under de senaste tre åren före ett val.

Vidare finnes en hel rad detaljkrav, som måste beaktas vid en revision av kommunallagarna. En del av dessa krav kunna genomföras även vid en i huvudsak formell revision som den nu föreslagna. Utan att ingå på någon närmare granskning av samtliga paragrafer i regeringsförslaget kan här anföras några detaljkrav som måste beaktas.

Bestämmelserna om att kungörelse om kommunalstämma, kommunalfullmäktigesammanträde, uppbördsstämma, allmän rådstuga o. s. v. skall uppläsas i kyrkan, bör utgå ur lagen. I stället fastställes, att dylik kungörelse skall på resp. ordförandes föranstaltande anslås inom kommunen å olika platser, som vederbörande institution för ändamålet bestämmer.

I fråga om kungörelsernas införande i en eller flera tidningar har regeringen i sitt förslag använt beteckningen *ortstidningar*. Denna beteckning skapar oklarhet och kan tolkas så, att kommunen har rätt att besluta införa kungörelse endast i sådana tidningar, som ha ortsnamn eller tryckes inom kommunen. I lagen bör därför i detta sammanhang rätt och slätt användas beteckningen *tidningar*. Vidare bör i lagen fastslås, att därest förslag om kungörelsernas införande i viss tidning varit under omröstning och därvid erhållit minst en *fjärdedel* av de i omröstningen deltagandes röster, skall tillkännagivandet införas jämväl i denna tidning.

Beträffande reseersättning till kommunalfullmäktig bör fastställas samma bestämmelser, som gälla för ledamot av kommunala nämnder och styrelser. Kommunen bör även äga rätt besluta, att, då kommunalfullmäktiges sammanträde hålles å söckendag, kommunalfullmäktig för sådant sammanträde må åtnjuta gottgörelse i form av dagtraktamente med högst 5 kronor för sammanträdesdag. Visserligen hålles kommunalfullmäktigesammanträden i regel på söndagar, men det inträffar dock emellanåt, att de måste avhållas å söckendag och det kan många gånger vara svårt för en fattig arbetare, som är kommunalfullmäktig, att därvid förlora sin lilla arbetsförtjänst.

Alla val av nämnder, styrelser och särskilda beredningskommittéer, ävensom av revisorer och revisorssuppleanter skall ske proportionellt därest någon så påyrkar. Det föreslagna stadgandet att val skall ske proportionellt endast om det begäres av minst så många väljande, som motsvarar det tal, vilket erhålles,

om samtliga väljandes antal delas med siffran för det antal personer valet avser, ökat med 1, är en fullständigt onödig restriktionsbestämmelse.

I det föreliggande förslaget bibehålles bestämmelsen om, att kyrkoherde eller den hans ämbete förvaltar, är berättigad att i ärenden som angå åtgärder till främjande av sedlighet, deltaga i kommunalnämndens överläggningar och beslut. Säkerligen äro kommunalnämnderna kompetenta att besluta i sådana frågor utan detta påhäng, och denna bestämmelse bör därför utgå ur lagen.

I lagen stadgas, att envar äger att taga avskrift av kommunalstämmans, fullmäktiges och kommunalnämndens protokoll och att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt. Denna bestämmelse bör kompletteras med ett tillägg om åläggande för ordföranden i de kommunala institutionerna att mot skälig ersättning tillhandagå med lämnande av protokollsutdrag. Särskilt för befolkningen inom kommuner av stor geografisk omfattning, är det påkallat att en dylik skyldighet fastställas.

I lagförslaget är föreslaget att kommunernas revisorer skola utses för granskning av nästpåföljande årets förvaltning. För att detta stadgande skall medföra avsedd verkan, är det nödvändigt att detsamma kompletteras med en bestämmelse om, att kommunalnämnden och andra av kommunen för förvaltningsbestyr tillsatta nämnder, styrelser och personer äro skyldiga att, när revisorerna under revisionsåret det påyrka, tillhandahålla dem räkenskaperna och redovisa kassa och värdehandlingar.

Beträffande valbarhet till stadsfullmäktige är i lagen stadgat, att tjänsteman eller betjänt, som är anställd vid stadens drätsel eller annat dess förvaltande verk och är för sin befattning redovisningsskyldig, icke kan vara stadsfullmäktig. Denna bestämmelse leder till orimliga konsekvenser, den kan praktiskt leda därtill, att en spårvägskonduktör eller dylik i stadens tjänst anställd arbetare, vilken under sitt arbete har att uppbära avgifter av ett eller annat slag, icke kan väljas till stadsfullmäktig. En dylik valbarhetscensus bör endast drabba i stadens tjänst anställd tjänsteman, vilken är till drätselkammaren *direkt* redovisningsskyldig.

En hel del av ovan anförda detaljkrav borde kunna genomföras vid den i huvudsak formella revision av kommunalförfattningarna, som riksdagen nu har att taga ställning till. Som vi tidigare framhållit äro vi dock av den meningen, att en allmän revision, som omspannar även kommunalförfattningarnas reella innehåll, snarast möjligt bör komma till stånd. Vi anse därför att regeringens framlagda förslag bör avslås och att riksdagen uttalar sig för en genomgripande revision av kommunallagarnas sakliga innehåll.

Vi hemställa alltså att riksdagen måtte besluta,

- 1) att avslå regeringens proposition, nr 99, med förslag till lag om kommunalstyrelse på landet, samt
- 2) att uttala sig för, att en genomgripande revision av kommunalförfattningarna skall företagas och anhålla, att rege-

ringen för nästa års riksdag framlägger förslag till nya kommunalförfattningar i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som i motionen angivits.

Stockholm den 12 mars 1930.

Verner Karlsson.

K. Kilbom.

Vikt. Herou.

Oskar Öhman.

Aug. Spångberg.

Nils Flyg.

J. P. Dahlén.

Edoff Andersson.
